

มติชน สุดสัปดาห์ Matichon Weekend Circulation: 500,000 Ad Rate: 370	Section: First Section/-			
	วันที่: ศุกร์ 9 - พุธสัปดาห์ 15 กันยายน 2565			
	ปีที่: 42	ฉบับที่: 2195	หน้า: 19(กลาง)	
	Col.Inch: 97.19	Ad Value: 35,960.30	PRValue (x3): 107,880.90	คลิป: ชาว-ดำ
	คอลัมน์: เรื่องเล่าจากชาวชุมชน: 'ย่านนาวาโมเดล' ภูมิธรรมการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยคนจนเมือง			

‘ย่านนาวาโมเดล’ ภูมิธรรมการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยคนจนเมือง

เรื่องเล่าจากชาวชุมชน

ผู้สื่อข่าวชุมชน

ราคาที่ดินในกรุงเทพมหานครที่ถีบตัวสูงขึ้นและการพัฒนาเมืองทำให้ที่ดินและที่อยู่อาศัยมีราคาแพงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้กระทบกับประชาชนที่มีรายได้น้อย โดยเฉพาะคนจนที่ต้องทำมาหากินอยู่ในเมือง เช่น เช่าที่ดินวัด เช่าที่ดินเอกชนปลูกสร้างบ้านเช่าหรือบุกรุกที่ดินรัฐ มีแนวโน้มที่จะโดนไล่ที่ เช่น ชุมชนแออัดในเขตยานนาวา ในช่วง 3 - 4 ปีที่ผ่านมา เอกชนเจ้าของที่ดินไม่ต่อสัญญาเช่าที่ดินและไล่รื้อไปแล้วจำนวน 5 ชุมชน คือ คลองเสาทิน จตุรมิตร เจ้าพระยา หลังน้ำมัสสโคลงด่าน และสามัคคีรวมใจ รวมประมาณ 200 ครอบครัว

ชุมชนคลองเตย ตั้งอยู่ในที่ดินของการท่าเรือแห่งประเทศไทย (กทท.) ข้อมูลจาก กทท. ระบุว่า มีทั้งหมดประมาณ 30 ชุมชน 13,000 ครอบครัว โดย กทท. มีแผนจะพัฒนาท่าเรือ พื้นที่รวมประมาณ 2,000 ไร่ เช่น สร้างศูนย์การค้า ศูนย์ประชุม โรงแรม ฯลฯ ตามแผนงานจะเริ่มพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนคลองเตยเพื่อเปิดพื้นที่โครงการในปี 2566

โดย กทท. จะสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ให้ชาวคลองเตย (Smart Community) บนพื้นที่ 58 ไร่ ก่อสร้างเป็นอาคารสูง หลายอาคาร รวมประมาณ 6,048 ห้อง ขนาดห้องละ 33 ตร.ม. ในลักษณะให้ชาวชุมชนเช่า และมีทางเลือกอีก 2 ทาง คือ 1. ย้ายไปสร้างบ้าน สร้างชุมชนใหม่

ในที่ดิน กทท. ย่านหนองจอก โดย กทท. จะจัดสรรที่ดินให้ครอบครัวละ 19 ตารางวา และ 3. รับเงินชดเชยเพื่อกลับภูมิลำเนา

คนจน “แรงงานสร้างเมือง”

นิตยา พร้อมพองขึ้นบุญ แกนนำบ้านมั่นคง ชุมชนคลองเตย บอกว่า ถ้าการทำเรือฯ จะสร้างคอนโดฯ ให้ชาวบ้านอยู่ ขนาดเนื้อที่ 33 ตร.ม. คงจะอยู่กันไม่หมด เพราะเฉลี่ยแล้วครอบครัวหนึ่งจะมี 4 คน ชาวชุมชนเคยประชุมกันและมีข้อเสนอถึงการท่าเรือฯ แต่ยังไม่เป็นผล

เช่น ขอแบ่งปันที่ดินเอามาบริหารเอง จำนวน 300 ไร่ ในลักษณะเช่าที่ดินระยะยาวเพื่อสร้างบ้าน สร้างชุมชนใหม่ มีโรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก สวนหย่อม สนามกีฬา รูปแบบอาจเป็นบ้านแถว 2 - 3 ชั้น สำหรับครอบครัวใหญ่ ชั้นล่างค้าขายได้ และอาคารสูงสำหรับครอบครัวเล็ก แต่มีพื้นที่เหมาะสม

ส่วนการย้ายไปหนองจอกนั้น นิตยาบอกว่าคนคลองเตยต้องทำมาหากินอยู่ในเมือง มีรายได้เป็นรายวัน หรือหาเช้ากินค่ำ เช่น ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ส่งอาหาร ขับแท็กซี่ เป็นกรรมการทำงานก่อสร้าง ผู้รับเหมารายย่อย แม่บ้านทำความสะอาดออฟฟิศ ปลูก. ทำงาน กทม. เก็บของเก่า ขายของในตลาด ขายอาหาร ฯลฯ

“ถ้าย้ายไปอยู่หนองจอกจะไปทำอะไรกิน เพราะแถวนั้นส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ถ้าไปอยู่ก็ต้องสร้างบ้านใหม่ ไม่ได้อยู่ฟรีๆ ต้องกู้เงินมาสร้างบ้าน และถ้าไม่มีรายได้ ชาวบ้านก็ไม่มีเงินส่ง คงต้องกลับเข้ามาในเมืองอีก เพราะคนจนต้องหากินอยู่ในเมือง เป็นแรงงานอยู่ในเมือง ถ้าย้ายไปอยู่ไกลๆ ต้องมีค่าเดินทางเพิ่มขึ้นอีก รถไฟฟ้าคนจนจะขึ้นไหวหรือ” นิตยาบอก

‘ชุมชนเชื้อเพลิง2’ เส้นทางสู่บ้านมั่นคง ไม่เฉพาะชาวคลองเตยที่ต้องอยู่อาศัยและ

ทำมาหากินในเมืองเท่านั้น แต่ยังมีชุมชนคนจนอื่นๆ ที่พยายามดิ้นรนเพื่ออยู่อาศัยในเมือง เช่น ชุมชนแออัดในเขตยานนาวา แม้ว่าที่ดินในย่านนี้ราคาประเมินต่ำสุดในปัจจุบันตกตารางวาละ 170,000 บาท ซึ่งเกินกำลังของคนจน แต่ก็มีความพยายามที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่อยู่อาศัยในที่ดินเดิม ทำให้คนจนสามารถอยู่ในเมืองได้โดยมีหน่วยงานต่างๆ ร่วมสนับสนุน เช่น กรมธนารักษ์ สำนักงานเขตยานนาวา พอช. ฯลฯ

ศุภณีย์เยียม คงกระพันธ์ ประธานสหกรณ์เคหสถานบ้านมั่นคงเชื้อเพลิง 2 ร่วมใจ จำกัด (ชุมชนเชื้อเพลิง 2) บอกว่า ชุมชนอยู่ในเขตยานนาวา สภาพเดิมเป็นชุมชนแออัด เกือบ 200 ครอบครัว ตั้งอยู่ในบึงน้ำคร่ำ เป็นที่ดินราชพัสดุที่ยังไม่ได้ทำประโยชน์ เมื่อ 40 - 50 ปีก่อนที่ดินในย่านนี้ยังเป็นที่ดินรกร้าง จึงมีชาวบ้านจากที่ต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อทำมาหากิน เพราะอยู่ไม่ไกลจากตลาดคลองเตย ท่าเรือคลองเตย สถานีรถไฟแม่น้ำ (ขนถ่ายสินค้า ย่านพระราม 3) ซึ่งเป็นแหล่งงาน

ต่อมามีการตัดถนน มีทางด่วน บ้านเมืองเจริญขึ้น ชุมชนขยายตัวขึ้น ชาวบ้านกลัวว่าจะถูกหน่วยงานเจ้าของที่ดินไล่รื้อ จึงรวมตัวกันเตรียมพร้อมเพื่อจะแก้ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย เพราะตอนนั้น พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน องค์กรมหาชน) มีโครงการ ‘บ้านมั่นคง’ สนับสนุนการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนที่มีรายได้น้อยทั่วประเทศ (โครงการบ้านมั่นคงเริ่มตั้งแต่ปี 2546 ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ www.codi.or.th)

ส่วนชุมชนที่บุกรุกที่ดินราชพัสดุที่กรมธนารักษ์ดูแลนั้น กรมธนารักษ์ได้ทำบันทึกความร่วมมือกับ พอช. เพื่อให้ชุมชนเช่าที่ดินเพื่ออยู่อาศัยอย่างถูกต้องและสร้างบ้านใหม่เปลี่ยนจากชุมชนแออัดเป็นชุมชนที่มีสภาพ